

Матюха В. А.,

*студентка природничо-математичного факультету,
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т.Г.Шевченка,
м. Чернігів, Україна*

Цибко Г.Ю.

*к.п.н., доцент кафедри інформатики і обчислювальної техніки,
Національний університет “Чернігівський колегіум” імені Т.Г.Шевченка,
м. Чернігів, Україна*

ТРАДИЦІЙНИЙ ТА КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ

Пояснювально-ілюстраційний або традиційний тип навчання (коли практично вся навчальна інформація, яка належить до засвоєння, викладається на планових заняттях під керівництвом вчителя) має багато позитивного, тому цей тип має досі значну перевагу над іншими підходами до організації навчального процесу.

Разом з тим, йому притаманні значні недоліки принципового характеру. Зупинимося на деяких із них.

З позицій традиційного підходу, чим більше знань має учень, тим краще, тим вище рівень його освіченості. Але рівень освіченості, особливо в сучасних умовах, не визначається обсягом знань, їх енциклопедичністю; він визначається здатністю вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань.

Традиційному навчанню притаманні: предметна зорієнтованість освіти, яка виявляється у спрямованості навчання на засвоєння учнями знань із конкретних навчальних предметів і формування стандартного набору вмінь та навичок; погляд на навчання як на взаємозв'язок двох автономних діяльностей: навчальної діяльності вчителя та навчально-пізнавальної діяльності учня [1].

Виходячи із цього, вчителі виступають суб'єктами процесу навчання, а учні – об'єктами. Тому їх навчальна взаємодія має суб'єкт-об'єктний характер; роль вчителя зводиться до функції головного інформатора і контролера, культивується авторитарний стиль навчального спілкування; учням належить

здебільшого пасивна роль виконавців волі вчителя; індивідуальні особливості учнів офіційно визнаються, але на практиці мало враховуються, у навчанні відбувається «підгонка» учнів під задані змістові еталони і стандарти. В організації навчання спостерігається домінування уроку (переважно комбінованого) та фронтальної роботи, словесних методів та репродуктивної діяльності [3].

Традиційний тип навчання відзначається певною пасивністю учнів у засвоєнні знань і набутті практичних навиків. Внаслідок цього переважає формальне запам'ятовування навчального матеріалу, що не сприяє розвитку особистості, повному використанню її індивідуального творчого потенціалу.

Для цієї системи є характерним загальновідоме протистояння вчителя і учня. Перший, рухомий добрими намірами, примушує вчитися, а другий намагається уникнути цієї опіки. Для нього є важливішим отримання позитивної оцінки, ніж надбання поглиблених знань, тобто має перевагу мотивація досягнень. Таким чином, традиційний тип навчання не забезпечує поєднання пізнавальної мотивації, мотивації досягнень та мотивації руху від навчання до практичної роботи [2].

При традиційному способі організації навчання важко розв'язати протиріччя між наукою, що безперервно розвивається та статичністю навчальної інформації, яка зазвичай викладена в сталій формі у навчальних книгах. Відтак виникає ситуація, коли учні стають немов би відірваними від процесу розвитку суспільства.

На відміну від традиційних підходів, де навчальна діяльність зводиться до процесу набуття знань, умінь і навичок, компетентнісний підхід передбачає їх єдність, взаємопроникнення та доповнення іншими, не менш важливими, компонентами. У його основі лежить ідея діяльнісного (активного) характеру змісту освіти [4]. Проте при компетентнісному підході навчальна діяльність спрямована на формування в суб'єктів навчання системи компетенцій. Зміст останніх включає в себе і їх особистісне ставлення до предметів та процесів, що є необхідними для продуктивної діяльності щодо них.

Тому компетенції набувають значення власних цінностей суб'єктів навчання. При компетентнісному підході «продуктом процесів соціалізації, навчання, загальної професійної підготовки до виконання всього спектру життєвих функцій повинен стати відповідальний індивід, здатний до втілення вільного гуманістично орієнтованого вибору» [1, с. 45].

У літературних джерелах компетентнісний підхід трактується як націленість освітнього процесу на формування та розвиток у суб'єктів навчання ряду ключових і предметних компетенцій (компетентностей) (С. Адам, А. Андрєєв, О. Корсакова, О. Пошетун, Д. Трубацова та ін.). Головною його особливістю, на думку С.Адама, є перенесення акцентів з процесу навчання на його результати, якими є компетенції [2].

Останні не є ізольованими одиницями навчальних планів, вони втілюють елементи академічної та професійної освіти, оцінку попереднього досвіду навчання та тенденції до подальшого розвитку.

Таким чином, на основі проведеного аналізу літературних джерел можна зазначити, що компетентнісний підхід – це спрямованість навчального процесу на формування та розвиток в особистості системи ключових і предметних компетенцій, практичної зорієнтованості.

Список використаних джерел

1. Андреев А. Л. Компетентносная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа // Педагогика. 2005. No 4.
2. Зимови І. А. Ключові компетентності як результативно-цільова основа компетентнісного підходу в освіті. Авторська версія. М.: Дослідницький центр проблем якості підготовки фахівців, 2004.
3. Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г. Моніторинг формування інформатичних компетентностей випускників загальноосвітніх шкіл // Газета «Інформатика» / Всеукраїнське видання для вчителів. За сприяння Міністерства освіти і науки України. К.: Вид-во «Перше вересня» / «Шкільний світ», No 17–19, 2011. С. 3–67.

4. Паращенко Л. І. Технологія формування ключових компетентностей у старшокласників: практичні підходи // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг.ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004.